

Neus

L. Polman*

In mei werd in het Muziekgebouw aan het IJ in Amsterdam de *World Press Photo Award* 2010 uitgereikt. De gouden plak ging naar de Zuid-Afrikaanse fotografe Jodi Bieber voor het portret dat ze maakte van het meisje Aisha uit Uruzgan, nadat haar neus en oren door haar Taliban-echtgenoot waren afgesneden.

In de versie die het vaakst wordt gehoord begint Aisha's verhaal als ze 8 jaar oud is. Haar vader belooft haar hand aan een familie waarmee hij een probleem heeft glad te strijken: een man van de ene had een man van de andere familie om het leven gebracht. Als Aisha de leeftijd van 14 jaar bereikt, wordt ze aan haar schoonfamilie overgedaan. Die mishandelt en misbruikt haar als slavin. Na twee jaar weet Aisha te vluchten, maar de schoonfamilie spoort haar op. Zwager en echtgenoot sleuren haar de bergen in en terwijl de zwager haar vasthoudt, snijdt de echtgenoot haar neus en oren af. Het meisje wordt achtergelaten om te sterven, maar op een of andere manier weet iemand haar in een Amerikaans militair hospitaal te krijgen. Van daaruit krijgt ze onderdak in een Amerikaans-Afghaans Blijf-van-mijn-lijf-huis in Kabul.

Fotografe Bieber is bij lange na niet de enige die Aisha fotografeerde. De *Daily Beast* is in december 2009 de eerste die het vreselijke verhaal en foto's van het gat in het meisjesgezicht publiceert. In maart 2010 komen Diane Sawyer van *ABC News* en CNN het meisje interviewen. De *New York Times* en *Huffington Post* melden zich spoedig daarna. In juli 2010 staat Biebers portret van Aisha op de cover van *Time* magazine. De discussie die dan al is begonnen schakelt naar de hoogste versnelling. *Time* publiceert het portret in combinatie met de ankeiler *What Happens If We Leave Afghanistan* – zonder vraagteken. Concurrerende weekbladen staan op hun achterste benen: met de publicatie van

de foto heeft *Time* zich laten gebruiken door de Amerikaanse oorlogspropagandamachine, zeggen ze. Zojuist had *Wikileaks* documenten vrijgegeven waarin de CIA de Amerikaanse overheid aanbeveelt om Afghaans vrouwenleed in te zetten als *pressure point*, een manier om het tanende enthousiasme van de Amerikaanse bevolking voor de oorlog in Afghanistan een oppepper te geven. Nietes, zegt de hoofdredacteur van *Time* in een *editorial*. Hij heeft de foto niet gepubliceerd als ondersteuning van de Amerikaanse oorlogsinspanning, noch als protest ertegen. Zijn bedoeling was alleen maar geweest om een tegengeluid bij *Wikileaks* te laten horen. Hij suggereert dat er twee waarheden bestaan: de feitelijke, van *Wikileaks*, en de 'emotionele waarheid', zoals van Aisha's verhaal.

Van mij kreeg iedereen gelijk op de avond van de World Press Award-uitreiking. Het was zwoel tot ver na middernacht, daar aan het Amsterdamse IJ. Onder een mooi oranje maantje, tussen alle bekroonde internationale fotografen, zweefde het koninklijke paar Constantijn en hoe-heette-ze-ook-alweer, want de champagne vloeide en die smaakte me best. Charmante gérants droegen zilveren schalen vol bitterballen rond. Ik vond de winnende foto eigenlijk wel lekker gemakkelijk. Behalve een 'feitelijke' en een 'emotionele' werkelijkheid, suggereert hij ook een supersimpele werkelijkheid, waarin de ene helft van de Afghaanse bevolking bestaat uit pathologisch gewelddadige rotkerels en de andere helft uit murw gemartelde kindbruidjes, met ons daar tussenin om ze lesjes in beschaving en vrijheid bij te brengen.

Het meisje Aisha is mishandeld door de *bad guys* en gered in een ziekenhuis van de *good guys*. De redding duurt voort. Kijkt u maar op *YouTube*. Zoek op 'aisha+neus' en u ziet hoe haar in een kliniek in Californië een kunstneus wordt opgeplakt, zo een die filmacteurs ook wel gebruiken. Ze stráált. En terecht. Neem ik intussen nog een bitterballetje. ■

* Mw. L. Polman is freelance journalist en auteur van onder meer *De Crisiskaravaan. Achter de schermen van de noodhulpindustrie*.